

**Brev till Sophie Elkan från
Selma Lagerlöf: 1893-1895. L
84:1 - 76**

Lagerlöf, Selma,

HS L 84:1

Torsdag.

Käraste!

Tack för två trefliga bref i dag och igår. Det var bra, att du skref först om aftonbladskritikern. Jag såg den igår och bränner af lust att kritisera den. Men kan jag ta dig med på en gång. Du är så oändligen survis just som sådana där figurer, som man slår ankull och som kommer upp på benen igen gång på gång.

Karlen om det verkligen är en Karl har ju genomskådadt dig så till vida som han säger att du varit feq, men denna gång var det ej ett fel att vara feq, tvärtom. Felet var att du ville skriva en samhällsroman, som skulle vara färdig på ett par månader. Felet var också, att du ville skriva med tudeus, du ville frunda svagheter och bestraffa dem, ej ge blott och bart en lifsbildning. Sedan vet du ut spåret troligen ej af något annat skäl än att detta var omöjligt för din konstnärnatur att genomföra och beren blef en vanlig kärlekshistoria. Jag finner detta högst fördelaktigt för den, men den tyngs af reminiscenser af sitt första ursprung den är ej en bok utan två.

Du skulle naturligtvis kunna skriva en samhällsroman, men det är ju ett arbete, som fordrar år af förberedelse och en utomordentligt noggrann materialsamling, därför var du ej rustad nu, hade du haft fast plan, bestämd åsikt, säkra fakta insamlade, tror du då, att du afvikit från det ursprungliga? Du skall därför ej låta dem inbilja dig, att felet är, att din samhällsroman slutar som en kärlekshistoria, felet är, att den kärlekshistoria du är tämpligare än någon annan att skriva börjar som en samhällsroman. Jag tror, att du den gången alldeles minstog dig på din kallels eller på din dåvarande förmåga - Jag tänkte vidare igår, att det är något mycket skett hos kritikern i hans bedömande af Lafve. Jag tror nämligen på alla bokens karakterer och ej minst på honom. Och hvad i all världens skulle det i våra moderna dagar tjäna till att framhålla konstnären giftemot reminiscenserna. De

Blar du förtärliga? Jag skulle helst se att du skrefve en mängt noveller med samma idé, så det bleb ett helt, om det blev aldrig ofört. Jag har ej då brukat vara

ena ha precis lika mycket rätt att vara till samma andra - Och när ni komma till slutet så äro ni lika dumma, du med ditt Göta bejan och han med sina ar-
tyheter af Göteborgsgrössörerna. Om nu verkblagen detta är min brott, så vill jag stå för dem. Den kom-
mer sig alls inte af begär att krypa under stol med sam-
ningen utan därför att jag har respekt för arbetet och
för de makter, som hålla ett samhälle uppe. Slutet är ock
fullt berättigadt efter den början boken har. Det är
ej löst vidfäst utan det är själva spännet på beryan.
De två människor i boken, som äro äkta jag menar
samma konstnär och samma arbetsmänniska äro Kurt och Yau-
da. Läses äro parodier på dem, om allt varit väl be-
ställt i boken skulle parodierna löpt bann ut och för-
därprat sig själva, som osanning måste göras, eller om
an det varit tendensroman kunde parodierna segrat och
förfort de äkta naturerna. Nu stannar allt vid en
kampransiss och det kan ju vara rätt, fast ej så konst-
närligt verkningfullt.

Uch, jag plägs af, att jag ej kan uttrycka
hvad jag menar, konstne förstår du mig ändå.
Du vet minst hur en ek ser ut. Men jag vet ej om
jag upplyst dig om att det finnes minst hundra ^{olika slag} skadedyr
som lefva på den och somliga på roten andra på stammen etc.
Men eben står ju dock stolt och härdig i många hundra
år. Om du nu skulle beskriva detta vördnadsvärda
Träd och aldrig nämna om annat än skadedyren som
kräla på dens olika delar, men aldrig framhålla hvad
som ger den kraft att lefva trots alla krygdyr så vo-
re det väl en sann realistisk skildring, och att tala
om dens hårda stam och reya blod och djupa rötter en
aförskämd idealism!

Ingenting är då så förmigt som när folk ej vil-
ja erkänna hvad de gjort bra -
Glör du, jag undrar om du skulle vägat

L Slut på allt papper!

78

sätta in i en roman att hjältinnan var öfvermå-
digt uppsluppen med sådana förutsättningar, som du
hade att vara det. Ja, för att dölja sin sorg skulle du
säga, men ej med det, att han hade roligt, "en utomor-
dentlich behaglig afton." Eller att en göteborgska
i hög grad comode il faut skulle "när som helst" kunna
gåra en liten tur ut till Belgien för att sätta sig
som sjukvårdare hos en gift man därute. Tro
du ej att jag en gång skall fånga dig i dina egne
garn och lägga dig slagom af dina egne gärningar
med för det underläras fot.

Det är roligt, att Leventin lyckats, han är också söt
med sin Werner. Vi äro ett par lustiga par de två
och du och jag, men den tillbedjande parten är af
olika betäckelse i de två förbundn. — Det glömer
mig att hans kärlek fortfor.

Jag ville säga det till mig med ögon och sinnen
Men jag är en så dydig och neutral att det är en
inriktad åsikt som jag har om det förstås

J. Vintergatan har Heidemstam rågat mig på en upp-
gift, som är gjord och ej kan göras bättre. Jag föredrar
den, ursprungliga Piäls sagan. Den är så Råd och just
den som är så berömd, att det var onödligt. Jag vill tala
med exempel, ty annars kan jag ej tala. Snorre har skrivit om
Kungahällas fall mycket bättre än jag, men mitt försök var dock
berättigadt ty jag hade in en ny icke i saken jag använde
den för att belysa de Kristna ickeernas förfall och det hade
jag ej gjort. Men Islänningen, som skref om Gunnar
från Lidarånle har redan gett det starkaste uttryck åt
herakärleken, som kan ges. Heidemstam har ej gifvit
något nytt och ej för mig förstått uttrycket. Om du ej Råd
den förut kan jag förstå att du beundrar —
Både är en stor syndare —

Jag är olycklig för jag vet att jag älskar dig, men jag kan ej Råda
det som allstädes närvarande stämning, just denna dag. Jag längtar
efter dig för att få det åter. Det är redan om jag tappat bort något.